

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

K papeževi slavnosti ob 25letnici.

Kako stari so bili papeži.

Dne 2. marcija 1903 je izpolnil sv. oče Leon XIII. svoje 93. leto. Naslednji dan, 3. marcija je obhajal svoj srebrni papeški jubilej, kar ni bilo doslej usojeno nikomur, razven Piju IX. Dosegel je torej le-ta sv. Petra, kar je brez dvombe delo posebne previdnosti božje, ker uprav v naši dobi rabi sv. katoliška cerkev tako modrega glavarja, tako luč z neba, kakor je Leon XIII. Kdo bi se bil pač tega nadejal pred 25. leti, ko je bil slabotni 68letni starček Joahim Pecci izvoljen in 3. marcija 1878 kronan s papeško tiaro!

Zanimivo je, če malo pogledamo nazaj v zgodovino in jo vprašamo, kako starost so dosegli, oziroma koliko časa so vladali drugi papeži.

Doslej je bilo 263 papežev. Le 11 jih je vladalo nad 17 let. Od avignonske sužnosti dalje (l. 1378) je živel le 16 papežev, ki so bili stari nad 80 let. Zadnji med njimi je bil Pij IX. bl. sp., ki je umrl 85 let star. Njegov prednik Gregorij XVI. je umrl l. 1846 v starosti 80 let in 8 mesecev. Drugi papeži, ki so bili nad 80 let stari, so: Gregorij XII., Kalist II. in Benedikt XIII., ki so dosegli 81. leto; Aleksander VIII. in Pij VI. sta bila 82 let stara, Gregorij XIII., Inocent X., Benedikt XIV. in Pij VII. so izpolnili 83. leto; Pavel III. je imel 84 let; Pij IX., Klement X. in Klement XIII. so umrli v dobi 85. let.

Najstareji so bili naslednji papeži: Klement XI. (92 let), Pavel IV., ki je imel ob

izvolitvi že 89 let in je umrl star 93 let ter Gregorij X., ki je dosegel skoro 100 let. Leon XIII. je torej med najstarejšimi papeži. Naj bi ga nam Bog hotel ohraniti še kaj let!

Župnik Josip Plantarič.

III. nedelja v postu ali štiridesetnici.

Grde besede naj se še ne imenuje med vami! (Efež. 5.)

Tam v gozdu, kjer je gosta senc temnica, izpod skale izvira vrelec, čisteji od srebrá. Kamenje preskakujejo mladi valovi in se nizzdoli drvé. In če potnik pride v oni sicer mirni kraj, iznemiri ga to zvonko žuborenje: na potno palico oprt prisluškuje in prisluškuje; in budé se mu ob tem melodičnem glasovju narave vse basni in bajke, ki jih je čul izza svoje zlate mladosti. To o bistri vodici sred domačega gozda.

Tam v neplodnem kotu pustih poljan pa voda lenéva. Nagnusno valovje se je steklo v to kalužo in postalo je nelepo, kriččih ter nesnažnih bivalcev vgodno domovje. To pusto valovje ob površini zelevéva in se smradi ter nad okolico razširja svoj neprijetni vzduh bolj in bolj od dneva do dneva. — Kočar, ki je svojo kolibo nastavil v tem obližju, je začel razdirati to svojo stavbo; deske in tramovje znaša ter sklada išoč si prijaznejega ozemlja. To o smrdljivem vodovju tam v podrtini.

* * *

Dragi moji! Kar o teh dveh različnih si vódah, to isto velja o dveh različnih prikaznih iz enih ter istih človeških ust: o dobri ter slabi človeški govorici.

Čujte! — Muteca po današnjem svetem evangeliji reši Krist prvič hudobnega duha ter mu drugič moč vrne zopet prav govoriti.

Ta lažnik pa od začetka: hudobni duh se trudi — kolikor mu je puščene moči — še dandanes človeštvo zapeljevati ter je pahnuti v pogubo. — Nektere zapeljuje prav s tem, da jim grde besede navdihuje, ki je potem govore. Neprecenljiva je lahko tega dobrega vrednost, ki se slabim govorjenjem zatrè; prav tako utegne pa tudi neprezirna biti škoda, ki se učini grdim govorjenjem. — Lepa govorica iz naših ust je prikupneja od mirno crljajočega potoka v planjavi; ostudno govoričenje pa je grše od smrdljive kaluže sredi trnjevega rebrovja.

Da bi se torej moji poslušalci z božjo pomočjo varovali vsake napačne besede, premišljujemo danes, kaj vse slabega je grdo govorjenje napraviti v stanu.

* * *

Ktere besede so grde, napačne besede? Grde, napačne besede so tiste, ki je z rudečico poslušajo sramožljivi ljudje; s smehom pa je spremljajo popačeni ljudje.

Take besede poslušalcem omotijo duha, nagnejo k hudemu voljo ter so mnogokrat tujim grehom vzrok.

Kakor z nalezljivimi boleznimi, tako je z grdim govorjenjem. — Bolnik z nalezljivo boleznijo okuži zrak, da tudi drugi ljudje po hiši zbole. Iz hiše se razširi po okolici kužna bolezen. Po vsej vasi, po vsem mestu se raztrosi lahko, da so v vedni nevarnosti prebivalci. Od tod gre po vsej deželi: tako, da prav deželna šiba postane.

Če nedolžni poslušalec prvokrat sliši to napačno besedo, ustraši se ter zarudi. Če ga je pa nesreča zanesla še enkrat med ljudi, ki so vajeni slabih besedi, zna biti več ne zarudi; v tretje se bo mesto zarudele sramožljivosti pokazal že všečni posmeh; in na zadnje utegne ta, ki ga je bila pred dnevi

sama čista sramežljivost, v slabem postati drugim učenik.

Tako brezvestneži svojim slabim govorjenjem duše moré nedolžni mladini in nepopačenim odraščenejim ljudem. Do sedaj nedolžni poslušalec govori od slej to, česar sliši drugih; in bo — če božja milost ne odvrne — storil to, kar vidi druge. Tako se bo ob njem vresničevala beseda sv. Avguština, ki govori: „Kako, da bi storil do sedaj še nepopačeni mlad človek družega kaj — nego to, kar je videl pri starejih“? Zato je ugonobljiv izrek sv. Bazilija, ki se glasi: „Sveto pismo kužne imenuje te, ki ne končujejo le samih sebe; nego svojo napačno besedo tudi druge pogubé“. In zato svari učeni bogoslovski pisalec: „Nikoli ne izgovôri tudi le besedice ne, ki se ti nekako sumljivo glasi; take, ki se ti zdi, da bi nekteri zna biti sramožljivost ob njej utegnili pogrešati“. (Sanchez in Osea).

A ne le govorjena beseda, tudi pisana beseda se utegne pregrešati zoper sramežljivost. — Ko bi te hudobni duh, dragi poslušalec, hotel privabiti, da si začrtaš kaj napačnega in zna biti začetkoma to le za-se obdržiš, ustraši se te svoje nakane! — Kristov najhuji sovražnik, kakor iz današnjega sv. evangelija previdaš, te vabi s takim navdihovanjem do prve napak stopinje. Če stopaš po taki drugi ter tretji stopinji naprej, sčasoma končaš dušno in zna biti tudi telesno ne le samega sebe, nego tudi druge. — Ko bi ti namreč na to prišla še ta nesrečna misel, da zapisano daš drugemu brati — bila bi to zapeljiva predrznost. Tako namreč postajaš, sam že dušno mrtev, še morilec duš svojih sobratov in sosestra — rešenih Kristovo dragoceno krvijo. — Ko bi pa grdo besedo, pregrešen izrek zapisal na kraju, kjer ga bere lahko njih mnogo ali kjer dalje časa zapisan ostane — polastila se te je — le strmi mi, dragi poslušalec in poslušalka, polastila se te je že hudobnega duha škodoželjna narava. Saj si skoraj preračunite v stanu, koliko in ktere to be-ročih si pohujšal. Ko bi se kedaj slednjič streznil ter hotel poravnati to storjeno škodo, niti natančno ne veš: ktere vse in koliko množico njih si že zapeljal in pred kterimi ter pred koli-

kimi naj bi preklical to svoje hudobno dejanje. Ta misel, ljubi, bi te pravočutnega — kakor si — pritirati zamogla do obupnostne meje.

Zato, dragi poslušalci, kdor izmed vas bi nagnenje čutil, kaj slabega reči ali celo zapisati ter tako pohujševati mlaje in enakoletne in tudi stareje krog sebe — ki so se do sedaj ohranili nedolžni — zatrè naj to nevarnostno napačnost koj v prvem hipu, ko jo v sebi zazná. — Saj nobeden izmed vas ne bo hotel pomagáč biti prvemu in največjemu sovražniku vesoljnega človeštva, ker le temu je posel, da zapeljuje druge in je nesrečne stori za vek; le ta po apostolovih besedah hodi okrog iščoč, koga bi požrl!

Saj to tudi nikjer ni navada med žlahnimi ljudmi, da bi se govorilo ali pisalo grdo. — Upam, da jih poznam takih ljudi, ki si v vsem svojem življenji nobene grde besede ne vedò očitati. Dragi! naš izpodbudilni izgled naj bodo.

* * *

Poučeni po tem premišljevanju pa iztrebimo vsi mi izmed svoje družbe vsako grdo besedo; vsak napačen spis. — Čista Suzana naj nam bo izgled; nedolžni Josip naša posnema — in naš vir naj bodo vsi čisti pisatelji: od po božjem duhu navdanih paganskih čistih do teh nedolžnih, ki jih je krščanstvo v nevinosti izgojilo si in ohranilo. Pred očmi imejmo vedno apostolov izraz se glaseč: „Grde besede naj se še ne imenujo med vami!“ Amen.

Žalostna Mati Božja.

(Dalje.)

II. postna pridiga.

2.

Tretji meč je presunil Marijino srce tisti večer po velikonočnem prazniku, ko je v družbi pobožnih žen dospela na prenočišče v trg Mahmas štiri ure od Jeruzalema.

Zanašala se je, da pride tja tudi Jezus z Jožefom. Ta pa je menil, da je Sin pri materi. Kolik strah ju prevzame, ko se snideta. Oba hkrati se vprašujeta: „Kje je Jezus?“ Od znanca do znanca, od sorodnika do sorodnika tekata skrbno poizvedujoč; „Kje je Jezus? kje je Jezus?“ Užaljena hitita nazaj v Jeruzalem. Tedaj se je izpolnilo Mariji, kar je prorokoval o njej prorok v visoki pesmi: „Vstala bom in obhodila mesto; po ulicah in cestah bom iskala Njega, ki ga Ga ljubi moja duša, iskala sem ga, a ga nisem našla. Našli so me čuvaji, ki varujejo mesto. Ste ga li videli, ki ga ljubi moja duša?“ (Vis. p. 3. 2.)

Silna britkost je trla dušo Mariji. Morda so zalotili Jezusa kraljevi služabniki? Morda so ga spoznali? Morda je že umorjen? Ali pa mi je odtegnil svojo ljubezen? Neznanska tesnoba in zapuščenost ji je stiskala srce. Zato trdijo cerkveni učitelji, da je bila tretja žalost Marijina najhujša. Ž njo se da primerjati le bridkost, ki jo je čutila Mati božja pri Jezusovem pogrebu. Ali tedaj se je tolažila z mislijo, da je dotrpel in da se bliža vstajenje. Sedaj pa je izginila vsa tolažba. Tisti, ki ga je bolj ljubila, kakor zenico svojega očesa, jo je zapustil. Izgubila je luč; sedaj tava po temi. Kakor je pozneje njen božji Sin viseč na križu bridko tožil: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“, tako tudi Marija ni mogla potoliti iz dna užaljenega srca prišlega vzdihljaja: „Sin, zakaj si nama tako storil; jaz in tvoj oče sva te žalostna iskala.“ Tri dni je jokala Mati božja za izgubljenim Sinom, predno ga je našla. Ona je vedela, koga je izgubila.

Z vsakim grehom izgubiš Jezusa, vender pa je posebno eden greh, ki se nad vse druge gnusi Izveličarju, ker grozno rani njega najčistejšega in njegovo brezmadežno Mater. Ta greh je nečistost.

„Oj, kako lep je čist rod, nevenljiv je njegov spominj!“ (Modr. 4.) Ali se še spominjaš tistih presrečnih časov, ko ti je bila duša odeta z obleko nedolžnosti, ko se je blestela v milosti božji in si bil podoben angeljem božjim? A poglej sedaj v svoje srce! Namesto nekdanje lepote se širi v njem gnusoba razdejanja.

Ni še davno, kar si prejel Jezusa pri sv. obhajilu. Zdi se mi, kakor da bi ga bila položila Marija v tvoje srce prav tako, kakor ga je bila nekoč položila starčku Simeonu v naročje. Tedaj si obeta! Najčistejšemu, da se hočeš varovati one grešne družbe, ki ti je bila vzrok, da si se omadeževal z nečistostjo. Obeta! si, da hočeš v bodoče živeti brez madeža. Ali tvoja obljuba je bila naglo pozabljena. Zašel si zopet v staro grešno prilžnost, v nekdanjo nevarno družbo in zopet si postal stari grešnik. Z nečistostjo je iznova izgubljen Jezus. Žalostna Mati božja ti milo kliče: „Sin, zakaj si mi tako storil?“

Pred Marijinim altarjem je nedavno klečala devica in obetala najčistejši Materi, da hoče biti njen otrok. Cvetka nedolžnosti ji je žarela z obraza; cvetka čistosti ji je zaljšala blago srce. Kako se je veselil Jezus Krist svoje neveste! Kako se je radovala njene dušne lepote Marija! Danes pa je kakor zlomljena roža. Udala se je popolnoma svetu. Užaljena ji kliče Mati božja: „Hči, zakaj si mi tako storila? Kje je tvoje cvetje? Uničil ga je greh. Kje je tvoja nedolžnost? Poteptal jo je greh. Kje je tvoj mir, tvoja sreča? Odnese! jo je greh.“

Sedaj veš, kdo zasaja Mariji tretji meč v srce? Zasaja ji ga nečistnik, nečistnica; zasaja ji ga vsakdo, ki stori greh, ki naj se ne imenuje med kristijani. Ali hočeš tudi ti zasaditi ta grozni meč v srce nebeški Materi? Ne, skleni danes, da hočeš ta postni čas in tudi pozneje prav čisto živeti, čisto v mislih, v željah, v besedah, v pogledih, v dejanju. Skleni, da hočeš skrbno varovati svojo dušo in svoje telo, da se ne oskrunita z nečistostjo. Skleni, da se hočeš vsekdar tako vesti in govoriti, da ne boš bližnjemu v spotiko, v padec. Krščanski stariši, sklenite, da hočete vsestranski varovati svoje otroke, da ne zagazijo v nečistost.

V Florenci na Laškem je nekoč ušel lev in divjal po mestu. Vse je plahoma bežalo pred njim. Le neko dete se je igralo še nadalje pri mestnem vodnjaku ne sluteč, kaka nevarnost mu preti. Prav na tega otroka plane lev, zgrabi ga za nogo in vrže ob tla hoteč ga raztrgati. Vsi so mislili, da je otrok izgubljen. Kdo bi si bil pač drznil

iztrgati otroka levu iz krempljev? Še sence upanja ni bilo, da bi se mogel rešiti otrok. Zdajci se odpro neka vrata in iz hiše plane mati otrokova. Neustrašeno se zakadi v leva, da bi otela svoje dete. Od vseh strani ji kličejo z oken, naj varuje svoje življenje, saj otroka itak ne more rešiti. Toda materina ljubezen ne pozna meje. Z nadčloveškim pogumom se začne boriti z levom in se bori tako dolgo, da mu krvaveča iztrga otroka. Mati miruje šele tedaj, ko vidi, da je njen otrok otet.

Stariši, rjoveč lev hodi okoli in išče, kako bi pokončal časno in večno srečo vaših otrok. Ta lev je nečistost. Ali ne boste posnemali one junaške matere, ali ne boste iztrgali svoje ljubljene dece iz rok nečistosti? Ali ne boste poskusili vse, da obvarujete svoje otroke te pregrehe? Ali ne boste šli iskat svoje izgubljeno dete in ne mirovali prej, dokler ga ne najdete?

Kakor nekdanj Marija spoznajmo tudi mi danes, kako bridko je ločenemu biti od Jezusa. Da, s teboj, o žalostna Mati božja, hočem vstati in iskati Njega, ki Ga je izgubila moja duša. Žalovati hočem in klicati: O Jezus, daj, da te v velikonočni izpovedi prav iščem; daj; da te v iskreni pokori res najdem. Amen.

III. postna pridiga.

„In so ga peljali ven, da bi ga križali.“ (iv. 19. 16.)

Pred sodbo stoji hudodelnik. Na obrazu se mu ne bere ni žalost ni skrb. Vse njegovo vedenje kaže, da je popolnoma zanemarjen ta človek. Vzrastel je daleč proč od ljudi. Krave, katere so mu izročali sosede, da jih je gonil na pašo, bile so mu edine prijateljice, mati — edina dobrotnica. Toda ta je hirala od dne do dne. Dokler je mogla, beračila je po vaseh. Nabrane novce pa je dobival njen edinec — pastir Gregor Ballo. Starost in bolezen sta vrgli ubogo mater na borno ležišče. Neko noč pride sin pozno domov. Po kratkem molku grozno zakolne rekoč, da je njegovo življenje pasje življenje. Iztežka se skloni stara mati na postelji ter prigovarja sinu, naj

miruje in ne zaničuje Boga. Materine besede še huje razjarijo sina. Ko besen divja po koči. Kar doseže, vse razbije. Naposled mahne celo svojo mater. Uboga starka je ranjena na glavi, na prsih, na životu. Te rane so smrtne. Zato stoji sin sedaj pred sodnikom. Ne taji ničesar. Obravnava je kmalu pri kraju. Sodba se glasi: „Gregor Balko je obsojen na deset let v Sibirijo.“ Vprašajo ga, ali hoče videti še enkrat umirajočo mater. Obsojenec odgovori, da ne.

Njegova mati ne leži več v samotni koči; prenesli so jo v mestno bolnico. Milosrčna gospa jo pride obiskat. V raztepeni starki tli še komaj iskra življenja. Vsa je obvezana. Ne more se ganiti. „Kako vam je?“ vpraša jo gospa. „Slabo, slabo“, zašepče Balkova. „No, povejte mi, česar si želite? Pošljem vam, karkoli hočete.“ — „Le ono si želim in le to bi me še ozdravilo“, vzdihne bolestno ranjenka. „Kaj bi vas ozdravilo?“ vpraša sočutno gospa in se nagne sočutno k umirajoči. „Oh, ko bi mi sinčka Gregorja ne obsodili, ko bi ga izpoznali za nedolžnega. Oj prosite zanj, prosite zanj!“ vzdihne mati, v očeh pa ji zaigrajo solze. Gospa ni mogla izpregovoriti besede; tako jo je ganila ljubezen nesrečne matere. Predno je odšla, stisnila ji je v roko nekaj denarja. Še tisti dan je sklenila ubožica. Poslednje besede so ji bile: „Ubogi sinko, ubogi Gregor!“ Umirajoč mu je še poslala denar, ki ga ji je bila podarila usmiljena gospa, češ, to naj ima Gregor za priboljšek.

Materino srce, kdo bi mogel razumeti tvojo ljubezen? Mati ljubi sina, dasi je njen ubijalec. Mati hrepeni po njem, dasi je nehvaležnik noče videti. Mati žaluje, ker je sin obsojen po pravici. Kolika bridkost zataplja srce šele oni Materi, ki dobro ve, da je njen Sin najsvetejši, najpopolnejši, najpravičnejši pod solncem, in je vendar obsojen.

Premišlujmo danes četrto žalost Marijino.

Pred sodno hišo Pilatovo je vse polno ljudij. Zamolklo mrmranje se čuje med njimi. Nekoga čakajo. Zdajci se odpro duri. Poncij Pilat stopi vrh stopnjic. Dva biriška

hlapca privedeta za njim človeka, čegar telo je polno ran. Opoteka se. Ves je zdelan. Pilat reče judom: „Glejte, človek!“ (Iv. 19. 5).

Tamkaj med gledalci je stala Marija. Komaj je spoznala svojega Sina. Poslednjikrat je govorila z njim, ko je slovo jemal od nje v Lazarjevi hiši v Betaniji. Oj, kako lep je bil še tedaj! Sedaj pa ni na njem ni podobe, ni lepote. Glavo mu opleta trnjeva krona. Oči mu zaliva kri. Obraz mu je zatekel, ustnice višnjave. Udarjen je, ponižan. Preko ramen mu visi škarlatast kratek plašč, ki slabo pokriva njegovo nagoto. V rokah drži trst. Kakšen pogled! Marija, kaj si doživela? Ali takega moraš gledati svojega ljubljenca?

Jezusov pogled je globoko ranil Marijo, velike duhovnike in pismarje pa je razdražil. Vpili so: „Proč z njim, križaj ga!“ (Iv. 19. 15.) In kakor so vpili veliki duhovniki, tako je vpilo z njimi vred tudi nahujskano ljudstvo: „Križaj ga, križaj ga!“ Gorje materi, ki mora slišati tako grozen krik. Oj koliko dobrega je storil njen Sin tem ljudem; koliko bolnikov jim je ozdravil, koliko ran zacelil; kolikrat jih je nasitil; kako ljubeznjivo jih je učil! O nehvaležno ljudstvo, kako neusmiljeno žalostiš ti mater svojega največjega dobrotnika!

Pilat je omahoval. Hotel je rešiti pravičnika. Oni pa so tiščali z velikim vpitjem: „Če tega izpustiš, nisi cesarjev prijatelj!“ (Iv. 19. 12.) Pilat se ustraši. Vzame si vode in si umije roki v pričo ljudstva rekoč: „Jaz sem nedolžen nad krvijo tega pravičnika; vi glejte!“ Vse ljudstvo je odgovorilo: „Njegova kri pridi na nas in na naše otroke!“ (Mat. 27. 25.)

Poncij Pilat razlomi palico in izreče sodbo: Jezus Nazarejec naj se pribije živ in nag med dvema razbojnikoma na križ, ker se je štel za kralja judovskega in za Sina božjega ter ščuval ljudi. Zlobna radost prešine o teh besedah razdivjano druhal; Mati Jezusova pa se nezavestna zgrudi. Sedaj je torej gotovo, da bo moral umreti njen ljubljenec. Zanj ni nobene rešitve. Obsojen je v najgroznejšo smrt. Janez in tovarišice spremljevalke odpravijo Marijo proč.

Toda ona ni mogla mirovati; vsekakor je še hotela videti Jezusa.

Malo pozneje se je pomikal po jeruzalemskih ulicah žalosten izprevod. Jezus nese težki križ. Janez je odvel Marijo stopetinšestdeset korakov od Pilatove hiše na pripraven kraj, kjer Jezus mimo pojde. Marija čaka. Poleg nje so nekatere pobožne žene. Sprevod se bliža. Prvi stopa zastavonosec s trobento, za njim vojaki, potem rablji nesoči orodje za križanje. Za njimi prihajata zvezana dva razbojnika, potem pa Jagnje bože omahujoče pod križem.

Mati božja se bolešno stresne, ko zagleda rablje z mučeniškim orodjem. Trepetaje zaihti. Nekdo izmed rabljev vpraša mimogredoče: „Kdo je ta žena, ki tako tarna?“ Eden izmed gledalcev mu odgovori: „To je mati Galilejčeva.“ Rablji so čuli to in zasmehovali Mater božjo z ostudnimi besedami; s prstom so kazali na nesrečnico. Neki rabelj se celo predrzne in zasmehujoč pomoli žeblje Mariji pred obraz. Ona se ozre bridkosti polna na prihajajočega Jezusa in se nasloni na neki steber. Bila je bleda kakor mrlič. Ustnice so ji povišnjele. Farizeji so samozavestno jahali mimo. Prišel je deček z napisom, za njim pa njen Sin. Sklonjen pod križevno težo ide s trnjem kronani Jezus. Rablji ga vlečejo z vrvmi. Njegovo obličje je blede, krvavo, raztepeno, brada sprijeta od krvi. Njegovo oko išče Matere. Marija tedaj ni videla nobenega vojaka, nobenega rablja, videla je samo svojega ljubljenega, sedaj tako razmučenega Sina. Ne merč se za sovražno množico hiti k njemu in ga objame. Iz dveh iskreno ljubečih se src privre vzdihljaj: „Moj Sin — moja Mati!“

Rablji so rogajo: „Proč se poberi“ — zagrohoče se eden izmed njih — „zakaj nisi bolje vzgojila svojega Sina, da ne bi bil prišel v naše pesti!“ Janez in žene odtegnejo Marijo iz množice. Ona se zgrudi na kamen, ki se vda. Ostali so na njem vtiski njenih rok in kolen. Kamen je poznal usmiljenje, srca človeška ga niso poznala.

Zakaj je presunil četrti meč srce žalostni Materi? Marija žaluje radi grozne sodbe, ki je zadela njenega ljubega Sina.

Ona žaluje, ker ga je morala srečati s križem obloženega na najsramotnejši poti — na poti na morišče. Kdo pa je obsodil Jezusa? Kdo mu je naložil težki križ? Smrtno sodbo je izrekel cesarjev namestnik Poncij Pilat. Križ so mu naložili na rame vojaki in rablji. Ne! K smrti je obsodila Jezusa nevoščljivost velikih duhovnikov, pismarjev in farizejev.

Kakor velikan med pritlikavci, tak je bil Jezus med velikimi duhovniki, pismarji in farizeji. Oni so učili Mozesovo postavo, a je niso izpolnovali. Jezus pa je učil božjo postavo in jo tudi natanko izvrševal. Zato je dejal ljudstvu: „Na stolu Mozesovem sede pismarji in farizeji. Vse, karkoli vam reko, izpolnite in storite; po njih delih pa nikari ne delajte, ker pravijo, pa ne store.“ (Mat. 23. 2. 3.) — Oni so dobro delali; a za svoja dobra dela so pričakovali plačilo že na zemlji. Jezus pa je drugače učil. On je dejal, da naj levica ne ve, kaj daje desnica. On je učil, da moramo tudi na skrivnem delati dobro in da nam povrne dobra dela Oče, ki vidi na skrivnem. — Oni so si izbirali prva mesta pri večerjah in prve sedeže v shodnicah in zahtevali pozdravljenja na trgih. Jezus pa je dejal, da je prišel služiti na zemljo. On je učil: „Kdor je največji med vami, bodi vaš služabnik.“ (Mat. 23. 11.) Za Kristom so hitele množice videč njegove čudeže. Ljudstvo ga je ljbuilo kot svojega dobrotnika, prijatelja in voditelja. Jezusova veljava je rastla od dne do dne, ugled velikih duhovnikov, pismarjev in farizejev pa je padal. Nič ni pomagalo, da so se sklicavali na Mozesa in proroke; ljudstvo je izprevidelo, kje je resnica in kje laž. Oklenilo se je Krista in dalo slovo napuhnjenim in častilakomnim velikim duhovnikom, pismarjem in farizejem.

Tem se je zbudila nevoščljivost v srcu. Bodle so jih njegove čednosti; bodel jih je njegov nad solnce čisti značaj; bodla jih je njegova dobrotljivost, njegova ljubezen do trpečega bližnjega, kateremu se je predrznil pomagati celo ob sobotah; bodli so jih njegovi čudeži, zlasti vzbujenje Lazarja; v dno srca jih je skelela „hozana“, ki so

jo klicale množice Kristu prihajajočemu v Jeruzalem. Bodel jih je ves Krist. Videli so v njem kakor v zrcalu, kakošni bi morali biti in kakošni niso. Zato so sklenili: On mora pasti, on mora umreti. Oni niso mogli mirno spati, dokler je hodil Krist svoboden po Jeruzalemu in po judovski deželi.

Kristijani, ne Poncij Pilat, nego nevoščljivost velikih duhovnikov, pismarjev in farizejev je obsodila k smrti Krista. Nevoščljivost mu je naložila na rame težki križ. Nevoščljivost je zasadila žalostni Materi božji četrti meč v srce.

Marija žaluje, ker je njen ljubeznivi Sin tako nesrečen. Tudi nevoščljivec je žalosten. Zakaj žaluje? Zato je žalosten, ker je bližnji srečen in se mu dobro godi. On uprav nasproti ravna naši nebeški Materi. On misli, da je sreča bližnjega njegova nesreča. Od vsakega greha imaš vsaj nekaj navideznega dobička, od nevoščljivosti pa prav nobenega. Nevoščljivec je sam svoj sovražnik. On sam si jemlje mir in srečo in veselje. On je nemiren, nepokojen — zakaj? Zato ker je bližnji češčen, bogat, zadovoljen, srečen. Župnik Ivan Vrhovnik.

(Konec prihodnjč.)

Sv. Jedert.

(17. marcija.)

Svetnica je padla po nesreči v globoko brezno, a se je iz njega srečno rešila. Tovarišice so jo vprašale, če se ni nič bala, da ne bi bila umrla brez svetih zakramentov. Mirno jim je odgovorila: „Močno sicer želim s svetimi zakramenti prevedena umreti; a brezpogojna volja božja mi je pa še ljubša. Mislim, da je najboljša priprava na smrt taka, da se popolnoma vdamo v božjo voljo. Zato želim na tak način umreti, kakor Bog hoče.“

L. P.

Mučenci.

Starokrščanska povest Milutina Mayerja

(Dalje.)

Plemenita Lukrecija je bila tisto jutro ne navadno molčeča, tako da se je drznila sužnja Afra vprašati jo:

„Kaj je moji dobri gospe, da je danes tako tiho?“

„Oh, Afra moja,“ ji odgovori gospa, „nestrpeljiva sem, ker se mi moj Marko Emilij ne vrne.“

„Istina, že poldrugo leto je, odkar je odrinil s cesarjem na vojno.“

„Da bi že pač nehale te nesrečne vojne! Rimljanom ni drugega mar, nego da neprenehoma prelivajo kri drugih narodov in jim vsiljujejo svoje gospodstvo.“

„O, ko bi vsi sprejeli Kristov nauk, kako lepa edinost bi vladala povsod!“ vzdihne Afra.

„Vse zastonj! Rimljani ne pojmiyo nauka: ‚Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe‘ . . . Te besede nasprotujejo njihovim edinim mislim in željam po osvajanju in gospodstvu. Zato tudi preganjajo vse tiste, ki so sprejeli nauk o ljubezni in o evangeliju.“

Ko sta Lukrecija in njena sužnja Afra govorili o tem, stopil je v atrij suženj, ki so mu rekali nomenklator, in naznanil, da gospodič Julij prosi, če sme govoriti z gospo materjo.

Lukrecija ukaže, naj takoj vstopi.

„Mir s teboj mati“, jo pozdravi mladenič gredoč skozi vrata.

Polahnim korakom stopi k materi in ji poljubi spoštljivo desnico . . .

Mati ga vpraša:

„Kako si prebil noč?“

„Vrlo dobro, mati!“

„Si li kasno legel?“

„Zdi se mi, da je bilo blizu polnoči. Čital sem baš neko delo modrijana Pitagore, ki nam ga je bil priporočil naš učitelj.“

„In kam si sedaj namenjen?“

„K prijatelju Valeriju idem, da pojdeva vkupe na Forum,¹ kjer bo branil danes pravnik Avrelij nekega Rimljana, ki se je omadeževal s tujim imetjem. Znano ti je, da je Avrelij izvrsten pravnik, zato želim slišati njegov učeni govor. Zanima me tudi, kako bo izrezal obtoženca zaradi nepoštenega dejanja . . .“

„Kako?“ — reče Lukrecija. — „Kakor vsak pogan; njemu ni do pravice, nego do tega, da se zopet s svojim učenim govorom proslavi in da pljuje resnici in pravici v obraz! . . .“

¹ Forum — rimski trg.

„Tak je današnji ves Rim!“ — potrdi mladenič.

„Istina, sinko, žalostna istina!... Krivica, hinavstvo, laskanje in razuzdanost vladajo to slavno mesto. In ako se ne oklene izveličalnega nauka Kristovega, ki bi ga prerodil na novo življenje, mora propasti v svoji izprijenosti.“

V tem hipu se mladenič slučajno ozre proti kapnici, kjer so stali kipi domačih bogov. Eden izmed njih je bil ozaljšan z vencem, spletenim iz svežih vijolic. Julij se začudi:

„Kaj naj pomeni to? Mar ti, mati, dovoljuješ, da se kaj takega počenja v nasi hiši?... Ti kristijanka, pa si dala ovenčati kip poganskih Larov!...“

„To se ni zgodilo po moji volji, nego po odredbi tvojega očeta, ki je strogo ukazal nadzorniku sužnjev, naj o vsaki svetkovini zaljša kipe Larov in jim prižiga kadilo na čast. Dobro je vedel, da bi jaz ne storila tega. Ko bi bilo po moji volji, ne bilo bi nikdar ognja na žerjavnici, niti bi se ne dvigal iz nje kadilni dim. Meni so zoprni ti kipi; ali kaj hočeš, ko jim oče tako zelo čisla in jim pripisuje vso srečo v hiši...“

„Da, da, istina! Oče je tako ukazal odhajajoč, na vojno. Žal mi ga je, ker stopa po stezi teme...“

„Dosedaj sem zastonj prosila Krista zanj...“

„In jaz tudi“ — se oglasi Aíra. — „Ali trdno upam, da naju Bog vender usliši...“

„Kriste, usmili se ga, da spozna pot resnice!“ vsklikne mladenič zaupno.

Julij, sin Marka Emilija, je bil jako podoben svojemu očetu. Kot edinca ga je oče zelo ljubil in se ponasal ž njim, ker je bil bistre glave in si je lahko prisvojal državne znanosti ter zlasti napredoval v pravniški stroki, kateri se je bil posvetil pred letom. Oče je želel, da bi sin stopil v vojsko, kjer bi se mogel popeti do visjih in uglednejših časti. Ali mladenič ni bil

voljan zato, ker mu je mrzilo, da bi prelival nedolžno kri in uganjal nasilstva. Že izza ranih otroških let ga je nagibala mati Lukrecija k vsemu, kar je lepo in pravično. Želela je, da bi pošteno vzgojila sina; zato mu je posvečevala vso materinsko skrb tem bolj, ker se oče ni mogel baviti z vzgojo svojega edinca. Bil je skoro neprenehoma na velikih vojnah. Vse življenje je bila Lukreciji uzornica vrla Rimljanka in mati Kornelija, ki je tako krasno vzgojila svoja dva sina, da sta junaški žrtvovala svoje mlado življenje braneč prava rimskega ljudstva. In kakor je ime slavne Kornelije bivalo neumrlo v rimskem narodu, tako si je na tihem Lukrecija želela, da tudi njeno ime in spominj ostane trajno zapisan v srcu njenega Julija, da se bo mogel vsekdar z največjim spoštovanjem spominjati svoje matere. Vzgajajoč ga mu je znala vsaditi v dušo načela onega nauka, katerega je bila sama sprejela, ter ga tako popolnoma odtujila poganstvu in njegovim zlim navadam.

Julij ni posnemal svojih vrstnikov, ki so lenarili in prostopašno živeli, nego se je goreče poprijel naukov. On ni zahajal v gledališča in borišča; mati mu je znala pristuditi take zabave. Sam je pozneje izprevidel, da so take zabave količkaj plemenitega človeka nedostojne. Pijančevanj in razuzdanih gostij se ni vdeleževal, ker se pri takih zabavah ubija telo in duša in ker izza njih postaja mladenič že zarana starec potrativši telesno moč in mladeniško svežost. To so mu zamerjali njegovi prijatelji, toda on je znal vedno dostojno odbiti vsak napad. Dasi še ni bil krščen, ker se je oče odločno protivil temu, vender je z vso svojo dušo gorel za nauk, ki sta mu ga zvesto tolmačili njegova plemenita mati in sužnja Aíra. On je s svojim zdravim, pronicavim umom brzo spoznal, da je le Kristov nauk pravi in da je on edin sposoben preroditi Rim, ki je bil poln poganske trohnobe.

(Dalje prihodnjic.)

Emonski.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 kron, za četrť leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej. V Ljubljani se dobe posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarnah: V. Blaž, Dunajska cesta, 12 — Makso Brus, pred škofijo 12. — Hel Dolenc, južni kolodvor. — Alojzij Kalš, Jurčičev trg 2. — Josipa Sušnik, Rimska cesta 24. — Ivana Tomich, Florijanske ulice 1. — Ivan Vrbovec, sv. Petra cesta 52.
